

НАТАЛІЯ ДУРУНДА
Я ДАРУЮ ТОБІ
СМЕРТЬ....

**Наталія Дурунда
Я ДАРУЮ ТОБІ СМЕРТЬ...**

Гроші не вибирають: купують, продають і
убивають...

Народна мудрість

...Початок 30-х років минулого століття.
Мальовничі Карпати.
Гірське село Зелений Луг.

«Ой, легонька коломийка,
Легонька, легонька,
Та від тої коломийки
Болить головонька!

Та, як станеш коломийки
Співати, співати,
Затужиш ти та й заплачеш,
Та й станеш думати...»

Сумно наспівував молодий Олекса Токарчук, повертаючись додому крутим темним схилом. Ще здалеку помітив, як у вікні маленької убогої хатини блимає каганець. Не спить його Калина... чекає... Заколисала донечку й жде свого чоловіка.

А він зі світання до ночі витягує жили на панському обійсті. Гризе то йому душу... гризе... Прокляті злидні! Не так уявляв їхнє з Калиною життя. Думав, роботящими руками ґаздівство облаштують, та де там. У горах біднякові хоч вішайся. Одна мука Господня. Що клаптик кращої землі – то попові, дякові або корчмареві належить. А сіромасі – корчовиця, на якій плуги ламаються, а коні та корови,

якими її розорюють, мучаться. Даремні й людські труди: земля на камені не родить.

То ж прогудувати сім'ю Олекса не міг. Як і багато його односельчан ледь-ледь зводив кінці з кінцями.

Але восени у горах несподівано з'явився таємничий незнайомець. Він розповідав дивні речі. Мовляв, за океаном є така країна Канада. Там можна казково розбагатіти. За якийсь рік-два заробити стільки грошей, що й на землю вистачить, і на хату, і на безбідне життя.

Сколихнулося село. Особливо молоді чоловіки, які відчували в руках силу. На кожному кроці тільки й розмов про заробітки.

Олекса й собі вирішив не проґавити можливості стати на ноги. Одразу пристав на ідею групи односельців рушати в чужі незвідані краї. Хоч куди, аби лиш з колін піднятися.

Лише одне його гризло: Калина заявила, що категорично проти.

– Най собі йдуть, куди хочуть, – мала на увазі сільських чоловіків. – Балаканини повно, а ще не єден не розбагатів, – боляче скривилася. – Як ото, вірити чужому чоловікові? – хмикнула, згадуючи агента. – Іти, не знати куди. Лишати голодних дітей.

Мовчав Олекса. Тяжко мовчав, бо післязавтра рушати в далеку й нелегку путь. Відкладати нікуди. Сьогодні ж треба починати важку розмову.

– Калинко, солодка моя, майже ми так не прожиємо, – тихо почав, не знаючи, що казати далі.

Жінка в той час саме поралася біля печі.

– Як так? – буркнула, заклопотана.

– Без копійки, сонечко. Гній он пора везти на поле, а прийде весна – поорати, і за всьо заплати, бо і ж коня найняти. Умреме потихи з голоду, не дай Боже.

– Йой, лем не починай, – зрозуміла, до чого веде чоловік. – Другі живуть якось.

– Живуть... – задумано протяг Олекса. – І ми будеме жити, як люди, – якось незвично урочисто виголосив.

– Ой щось мені не любиться, що ти так кажеш, – підозріло скосилася на чоловіка Калина. – Онде Бойків Василь уже забрався в якусь Америку та й роки про нього ніхто не чув. Ліпше би був дома, як такої життя. Жона його – жива вдова та й годі. А теперки знову якийсь фрас по селові чоловіків варахобить, чорт би го забрав. Неє спокою, Боже, неє, – утерла піт з чола.

– Не кажи так. Дасть Бог, вернесь Василь. Другого виходу туй неє. Або з голоду вмирати, або їхати. Кажуть, що нині багато людей прямує в ту Канаду. Там заводи, фабрики. Робота за гроші. Так що ми з хлопами, як Всевишній допоможе, післязавтра в дорогу. Я так рішив... – твердо закінчив і не відвів погляду.

Від почутого у Калини ноги вросли в землю, мов по коліна закопані. Серце гупало, ніби з грудей надумало вирватися. У голові зашуміло. Не могла, сердешна, зрозуміти, за що їй такий удар судьби. Коли виходила заміж – готова була до важкого життя, до бідноти, знала, що тягнутиме злиденне існування. То й нехай, аби лиш з коханим разом.

А тепер?

Що тепер?

Хто знає, коли милий вернеться та чи й ступить ще на рідний поріг?

Нічого не сказала йому у відповідь.

Лише мовчки повернулася й, наче підбита птаха, опустилася на лавицю.

...День від'їзду видався сонячний і морозний. П'ятеро заробітчан зібралися у центрі Зеленого Лугу біля корчми, аби вирушити в далеку путь. Калина не мала сили ні говорити, ні прощатися, наче відчувала: більше не побачаться.

– Жінко, не хорони ня, прошу тя, – не витримав Олекса.

– Я не хороню, – відвела вологий погляд нещасна. – Та якось тривожно, – безсилим голосом ледве видавила з себе.

Тільки маленька Марієчка бігала біля батька, замовляла подарунки і була впевнена: вони ще обов'язково стрінуться...

* * *

Легкої дороги Олекса не чекав, та вона виявилася пекельною. Кілька днів йшли пішки, потім на поїзді до Праги й, нарешті, знайшли людину, яка допомогла пробратися на вантажний корабель в Антверпері, що прямував до Канади.

Близько місяця горяни провели серед океану. Зусібіч, куди лиш око не сягає, – одна вода. Ні клептика суші. Здавалося, це триватиме вічність.

Уже проплачений проїзд додатково ще й відробляли прямо на кораблі: вантажили, виконували всіляку роботу за дорученням капітана і не тільки. Вони ж тут – ніхто. І якщо з ними щось станеться – ніхто й не шукатиме. Навкруги вода, лише вода...

Ніколи не думав Олекса, що її може бути так багато. А коли пережили шторм, відчув, що вода – то ще й страшна сила, смертельно страшна.

Та ось нарешті, коли око людини звикло бачити тільки океанські безмежні простори – на горизонті з'явився берег. Спочатку чоловіки навіть не повірили. Подумали – мариться. Але з кожною хвилиною жадана земля наближалася.

– Кана-адо! – мимоволі вирвалося в захопленого Олекси. – Будь нам другою батьківщиною. Прийми своїх дітей...

Віщими були ті слова... несвідомими й віщими...

Не думав бо й не гадав тоді молодий заробітчанин, що вже ніколи не ступить його нога на свою рідну землю, ніколи не побачить коханої Калини, свого села, своєї вітчизни.

Але зараз в його голові роїлися геть інші думки: скоріше б знайти хоч якусь роботу, назбирати грошенят та й додому, до отчого, милого серцю краю.

Та щойно зійшов з корабля, рожеві окуляри миттю сповзли з очей. Виснажені дорогою, худі, мов скелети чоловіки, хитаючись ледве пленталися один за одним. Навіть дужий Олекса відчував тремтіння у колінах, слабкість у всьому тілі. Крок за кроком важко ступав по суходолу, обливаючись потом. Нарешті прозвучала команда зупинитися.

Олекса застовпів. Очам відкрилася жахлива картина: на площі було сила-силенна люду. Їх сортували й розглядали, як товар.

Канадські магнати добре знали, кого привозять такі кораблі. Тому обирали найкращих: дужих, здорових, міцних. Особливо українців, бо в них – «золоті руки», які справді вміють не лише копати, орати, а й теслярувати, мурувати, майструвати та ще й за копійки.

Тому карпатських горян одразу помітив кругловидий червонощокий магнат. Через перекладача пояснив, що володіє вугільними шахтами. Хлопці хоч на вигляд охлялі, але то з дороги. Тиждень дає їм на відгодівлю і до роботи. Платитиме добре. Українці, мовляв, у нього постійно трудяться. І вже за рік повертаються додому при гарних статках.

– Наш агент показував папери, де пропонують роботу на заводах і фабриках, – згадав про агітаційні листівки Олекса.

Він і справді їх читав, бо один з групи сільських чоловіків був письменний. Ще дитям служив у пана та й слухав, як там його дочку, молоду панночку, навчають грамотиці. Кмітливий хлопчик і собі запам'ятовував складні символи, а потім на землі прутиком виводив букви, уголос складав з них слова. Мати аж рота роззявила, коли почула, як малий читає.

– Ти умієш читати й писати? – раптом почув чисту рідну мову Олекса. – У мого пана – велика ткацька фабрика. Така, як ти читав у листівках, – просяяв білозубою усмішкою незнайомиць. – Освічені робітники йому потрібні.

– Нащо? – не зрозумів Олекса. Адже усі його хлопці йдуть з іншим паном на шахти. Не розірвуться ж на чужій землі. – Я ж вашої мови не знаю.

– Ремонтуватимеш обладнання, – ввічливо пояснив молодий чоловік. – Я допомагатиму з мовою. Працюю у свого пана вже не перший рік. Він – добрий чоловік. Тобі неабияк пощастило, – багатозначно скосив очі у бік Олексових товаришів, даючи зрозуміти, що у шахтах їх чекає пекло.

Токарчук завагався. Хоч у шахті не бував – здогадатися, яка то робота не важко. Може, йому і справді доля усміхнулася?

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.

НАТАЛІЯ ДУРУНДА

Я ДАРУЮ ТОБІ
СМЕРТЬ...

